

IN MEMORIAM

ȘEF. LUCR. DR. ANGELICA PUȘCAȘ (1965-2020)

De abia intrată în al doisprezecelea lustru de viață, s-a stins, după o lungă suferință pe care a dus-o discret, colega noastră, șef de lucrări dr. Angelica Pușcaș, membră a Departamentului de Geografie Umană și Turism din cadrul Facultății de Geografie a Universității Babeș-Bolyai.

Fiica lui Teofil și a Lidiei din Sânpetru Almașului, ea s-a născut la 15 aprilie 1965 în centrul de comună Hida. A făcut cursurile primare și gimnaziale în satul natal (1971-1979), după care a urmat cursurile la Liceul de Chimie Industrială din Zalău (1979-1983).

După absolvire, a lucrat ca laborantă la Oficiul pentru Studii Pedologice și Agrochimice din Zalău (1984-1991), timp în care și-a însușit abilități practice pentru analiza și studiul solurilor. În acea perioadă, și-a întemeiat o familie prin căsătoria cu învățătorul Sabin Covaciu, o persoană delicată, cultivată, respectuoasă, un familist convins, care i-a înțeles dorința ardentă de împlinire profesională.

Cuplul a fost binecuvântat de Dumnezeu cu un fiu, Silviu, născut la 14 mai 1987, în prezent un experimentat inginer constructor. Din păcate, soții s-au separat în 2010, iar în 2012 a survenit divorțul lor amiabil.

Atrasă de vocația ei nativă pentru diseminarea cunoștințelor, a lucrat apoi ca învățătoare și profesoară de geografie și chimie la școala gimnazială din Cizer (Sălaj, 1991-1993) de unde, descoperindu-și această vocație formativă, se înscrie, reușește admiterea și urmează cu succes cursurile universitare în specialitatea Geografie, la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj (1993-1997), pe care le-a absolvit ca șef de promoție! A urmat apoi studii aprofundate de masterat (1997-1998) în specialitatea Geomorfologie Dinamică Experimentală și Aplicată, absolvite în iunie 1998. Datorită rezultatelor foarte bune obținute pe parcursul studiilor universitare, în noiembrie 1997 a fost admisă ca asistent-cercetător în colectivul de Geografie al filialei Cluj a Academiei Române, unde a activat aproape doi ani. De la 1 octombrie 1999, prin concurs, a fost admisă în Departamentul de Geografie Umană a Facultății de Geografie ca preparator (1999-2000), ulterior avansând în ierarhia didactică asistent (2000-2002) și șef de lucrări (2002-2020).

Înscrișă la doctorat în anul 2000, având ca subiect de cercetare una din „țările” cele mai reprezentative ale fostelor „romanii populare” cum le-a numit Nicolae Iorga, cristalizate politico-administrativ în „țări” până la disoluția lor treptată în principatele românești, a reușit ca într-un timp relativ scurt, dar extrem de intens în cercetări pe teren și în studiul literaturii de specialitate, să-și finalizeze teza „Țara Chioarului. Studiu de Geografie Regională”. În urma susținerii ei în ședință publică la 25 martie 2006, Angelica Pușcaș a primit titlul științific de doctor în Geografie cu calificativul „Magna cum Laude”.

Prima teză din seria „țărilor”, ea este un exemplu fericit de abordare geografică regională, cu accente pe caracteristicile cadrului fizic, care au favorizat constituirea ei ca atare, și a parcursului său istoric, bine surprinse de autoare. De altfel, lucrarea a constituit un model care a fost urmat de toți aceia care au continuat seria „țărilor”, înlesnind enorm munca coordonatorului seriei. Teza a fost publicată în 2007 în editura Presa Universitară Clujeană, într-un masiv volum de 617 pagini.

Activitatea de cercetare, materializată în studii și publicații este meritorie, Angelica Pușcaș fiind autoarea a opt cărți – a noua era în lucru – din care două în colaborare, precum și a unui număr de 45 articole, studii și rapoarte științifice. Studiile sale denotă un cercetător avizat și profund, textul este foarte elaborat, cu numeroase trimiteri și referințe interdisciplinare, ce acoperă o paletă largă din sfera Geografiei Regionale.

Se remarcă în mod deosebit contribuția sa în domeniile Etnografiei, Folclorului, valorificarea lor prin turism, precum și din aceea a Geografiei culturale, cărora li s-a dedicat cu pasiune, publicând cărți originale. Din păcate,

această activitate meritorie nu a contat defel în avansarea ei în ierarhia didactică, la care ar fi fost pe deplin îndreptățită, datorită preponderenței intereselor obscure care au favorizat în mod fățiș pe cei mai vocali, dar fără operă! Desele schimbări ale criteriilor de avansare, abil operate de unii dintre cei care ar fi trebuit să vegheze la păstrarea legatului lui George Vâlsan, cel care a pus bazele învățământului geografic universitar la Cluj, nu i-au fost favorabile.

Aplicațiile practice pe teren au fost un alt atu al activității sale didactice, alături de susținerea celor 14 cursuri și seminarii pe care le-a prestat de-a lungul carierei sale, până s-a axat pe domeniile mai sus menționate. Ea a fost inițiatoarea aplicațiilor pe scară largă cu studenții în Defileul Dunării și în Bucovina, deosebit de complexe sub raportul varietății cadrului fizico-geografic și a celui geografico-uman, respectiv a diversității structurilor de populație, a așezărilor, activităților, al elementelor identitare. Pe teren se manifesta plenar, în sensul transmiterii cunoștințelor vaste pe care le avea, era neobosită, până când evoluția îndelungatei suferințe fizice i-a redus treptat și apoi, i-a curmat această vocație.

În numeroasele aplicații practice pe care le-am făcut împreună, de cele mai multe ori în condiții dificile în sensul neacoperirii cu cadre didactice a efectivelor numeroase de studenți, fiindcă activitatea nu era normată (eram două, rareori trei cadre didactice la 120-160 studenți, iar normele metodologice prevăd 20 studenți/cadru didactic!), am admirat fervoarea și pasiunea cu care explica studenților caracteristicile regionale ale locuirii la Muzeul Satului din Dumbrava Sibiului, a culelor și mănăstirilor oltenești, a turbăriei de la Poiana Stampei, a mănăstirilor bucovinene și a celor nemțene, a elementelor bisericilor de lemn transilvănene, a palatului Cuza de la Ruginoasa și a casei memoriale Ciprian Porumbescu de la Stupca sau izvoarele Barcăului, spectaculoase în răsfirarea dantelară a firului de apă, de la Tusa.

În domeniul instituțional, Angelica Pușcaș a avut o contribuție determinantă cel puțin într-un domeniu și anume acela al dezvoltării extensiei universitare de la Zalău. La începuturile dificile ale acestui colegiu, când doar câțiva aveau ore acolo, acoperind întreaga arie curriculară, fiindcă era imperios nevoie să existe cărți/cursuri tipărite ale cadrelor didactice, care trebuiau să aibă și doctoratul pentru ca instituția să fie acreditată, colega noastră a susținut multe cursuri, seminarii și lucrări practice din dorința de a promova extensia locală pe eșichierul învățământului superior, izvorâtă dintr-o dragoste filetică pentru plaiurile natale. Recunoașterea acestui fapt, nemaivorbind de vreo recunoștință, nu a venit însă niciodată, din contră! Lucrarea „*Sălaj-oameni și opere*” (Zalău, 2017), pe care autorii o califică drept „*ediția a II-a, adăugită și revizuită*” (sic!), „au uitat” din superficialitate, menționarea ei printre aceia care au contribuit la propășirea acestui frumos colț de țară, prin opera și activitatea lor.

Ca afiliație instituțională, a fost membră a Societății Române de Geografie și a Clubului Orientaliștilor, un spațiu cultural de care se simțea tot mai atrasă în vremea din urmă.

Fire empatică, Angelica Pușcaș s-a bucurat de aprecierea studenților, deținând ani de-a rândul recordul absolut al coordonării/îndrumării lucrărilor de licență și de dizertație, un indicator elocvent al pasiunii și vocației sale didactice.

Ca membră a departamentului, a comunității academice în general, a manifestat respect față de profesorii săi, deschidere și înțelegere pentru colegii mai tineri, adeseori prea grăbiți în ascensiunea profesională, beneficiari ai unor „înalte” protecții.

Stingerea ei prematură, survenită în miezul zilei de luni, 21 iunie 2020, la Cluj-Napoca, în săptămâna Sânzienelor, când natura este în deplinătatea expansiunii ei florale și cerul se deschide, a vitregit Departamentul de Geografie Umană și Turism de un membru valoros, determinat și pasionat de munca sa; va trece un timp, până ce o altă persoană de același calibru va duce mai departe realizările ei.

Angelica Pușcaș și-a ales să se odihnească în satul natal, într-o livadă bătrână, la câțiva zeci de metri de casa părintească, situată pe versantul opus de la poalele dealului pe care se înalță Mănăstirea Strâmba, care îi veghează somnul de veci. Dacă ar fi să înțelegem alegerea ei pentru acel loc, s-ar potrivi sintagma: „*La Strâmba mergem să ne îndreptăm, că drepti nu suntem!*”, ce aparține lui Sorin Grecu, dintr-un articol din revista „Patria”, unde regretata noastră colegă a publicat un ciclu de articole.

Alegând să-și doarmă somnul de veci în plaiul natal al Țării Silvaniei – sinteză a trinității peisagistice pădure-fânețe-teren arabil, ce a dat Țării Românești pe mării corifei ai românismului Simion Bărnuțiu, Alexandru Papiu-Ilarian, Iuliu Maniu, Corneliu Coposu, Angelica Pușcaș s-a întors la rădăcini, la solul natal, unde a văzut lumina zilei, și-a tras seva cu care a pornit în lume și, cu „amprenta locului”, latinii spun „genius loci”, a purtat în lume cu determinare spiritualitatea sălăjană. Requiescat in pace!

Dr. Alexandru A. Păcurar

*Departamentul de Geografie Umană și Turism
Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca.*